

SÉTÁLUNK, SÉTÁLUNK

Vigalmi egyedek

szöveg: Horváth Júlia Borbála, fotó: Melegh Noémi Napsugár

A hatodik után a hetedik kerületben is változást szeretnének elérni a szórakozóhelyek közvetlen szomszédságában élő lakosok. A Károly körút–Dohány utca–Diófák–Király utca által határolt terület jelenleg a legmenőbb budapesti vigalmi negyed, ahol úgy nagyjából százhetven vendéglátóhelyet üzemeltetnek. A bentlakók viszont közmeghallgatást kezdeményeztek: azt kérik, hogy az önkormányzat állítsa vissza a városrész nyugalalmát. Legtöbben a szórakozóhelyek külterületre telepítését javasolják (ittlakunk.hu nyomán).

Alig dereng, amikor a szél az éjszaka fáradt nyomait felkapva végigrohan a Belvároson. Üres sörös dobozok görögnek végig az aszfalton, fémhangú ébresztőt fújnak az éjszaka legényeinek. Nehéz este volt az előző, az olcsó berúgásért is meg kell dolgozni a jó polgárnak, származék a szomszéd kerületből vagy messzi külföldről. Néhány romkocsmatöltelek csoportba verődve betér a pékségbe, kávé kérnek, állva isszák, nem kavarják, a nappali fényben már nem oly harsány a jókedvük. Lassan ébredezik a lakosság, ki piacra megy, ki a kertbe, mások plázázní vagy úszni, kezdődik a hétfégi nagyüzem.

A pesti egyed elgondolkozva pillant át a délelőtt is bágyadt túlpartra, s megkockáztat egy kirándulást, hogy megtudja, hogyan

is mennek a dolgok bezzeg-Budán. A túra szervezői lelkesen kínálják portékájukat:

Akarja tudni, milyen volt száz évvel ezelőtt a bohém-negyed, a híres Tabán? Mikképpen teltek a mindennapok, és hogyan szórakoztak az ismert művészek, s végül miért bontották le mégis a göröngyös utcákkal teli városrészt? A borozók és bordélyházak történetei mellett az egykori édes életre emlékezünk; a sétát kóstolással színesítjük, a ma is még fennálló tabáni épületek vendéglátóhelyein. A program részét képező Rácz fürdő-látogatás a nemrég indult felszámolási eljárás miatt bizonyítalan ideig nem lehetséges.

Három hegy völgyében (Gellérthegy–Naphegy–Várhegy) egykedvűen ömlik az eső. A felhők alja súrolja a parki fák vir-

gácslombját, néhány korai rigó a tél maradványaival pöröl. A Czákó-kertben lelkes városimádók, sátorhajú lazák és esernyős gondosak gyülekeznek a több mint borongós délelőttön. Elnézést kérünk kedves sétálóinktól, éppen tegnap váltottunk forralt borról fröccsre... Semmi baj, termoszban tea is akad az útra, hogy a rendíthetetlen kiránduló épségben bejárja Budapest jelenleg leghalkabb buli-negyedét.

Ma olyan városrészt fogunk megtekinteni, ami már nem létezik. Képzeljék el, hogy a budai Tabán száz évvel ezelőtt sűrűn lakott terület volt, kicsiny épületekkel, csorba utcakövekkel. Szinte minden második házban kocsmá üzemelt, és többnyire tele volt. Budapest spontán szórakozó-negyede borozótól bordélyházig hihetetlen népsze-

rűségnek örvendett; s szinte minden író és képzőművész megemlékezett róla.

A csoport áhitattal néz végig a lankás domboldalon, szőlőtőkét, kövecses utcácskákat, szerény házikókat, és nyiladozó ajtajú vendéglőket rajzol eléje az emlékezet. Valljon mennyit érne ma, ha itt lett volna viskóm jó Budában... Játék a szavakkal, inti párját a józan úrnő, hiszen majd' száz évvel ezelőtt végleg felszámolták az akkor hírhedt városrészt (1933. május 13-án kezdődött a bontás). A túravezető megerősíti a vigalmai információkat, a digitális fotókat a kirándulás végén, száraz helyen mutatja be.

A vendéglők népszerűségét az egyszerűség adta. Az idelátogatók tudták, hogy egyik helyen a gulyás kiváló, a másikon a rántott csirke, a csusza vagy a zsíros deszka. Nem mellesleg a Duna, és a Bécs felé vezető út közelsége is rengeteg látogatót vonzott. Nem mesze húzódtott az egykori észak-déli kereskedelmi- és hadút. A folyó itt a legkeskenyebb, a hajóhídon könnyedén jöhettek-mehettek a szórakozni vágyó emberek. Éjszaka, speciális szolgáltatásként, az elázott mulatozókat lámpással kísérték le a partra, ahonnan valahogy hazabotorkáltak. Most pedig álljunk meg itt, a régi kőkeresztnél.

A csoport behúzódik a fák alá, kövér esőcseppek gurulnak végig a kiterpesztett ernyőkön. A kirándulás ilyen műfaj... – szabadkozik a túravezető, és összerendezi az átázott fűrtöket. Kihaltak a tenispályák, virgonc kutyák vonszolnak maguk után morcos gazdákat, néhány futó mohaléptekkel onson át a színen; mindenki a maga kategóriájában elszánt. A társaság lelkesen hallgatja a mesét, mert valóban jó a buli.

A városrésznek egykor öt tere volt: Szarvas tér, Döbrentei tér, Kereszt tér, Fehér

Sas tér, Bocskay tér. A mai Gesztenyékert területét egykor a plébániatemplomokhoz kapcsolódó sírkertként használták. Magyarok, németek, szerbek, fanarióta görögök és ortodox keresztények temetkeztek ide; a Hegyalja út felőli oldalt Csend utcának nevezték. 1885-ben a Vízivárosi temetővel együtt a Tabáni és a Németvölgyi temetőt is felszámolták.

Angyal sóhaja ereszkedik a társaságra, amint nézegetik a bádogra festett, kopott Jézuskát, ki sok gyönyörűségnek és sanyarúságnak lehetett tanúja e tájon. Az udvaron nyúzott teknőben mosott az anya, mezítláb futkosott megannyi gyereke, a szomszédban tímár uram készült a vásárra, a pék dagasztott, a lánya terített, estére pedig a sötétség jótékonyan letakarta az egészet. A kadarkamámorban érdeklődőbbé váltak a látogatók, megírták, lefestették, és nem utolsó sorban élvezték a családiasan természetes közeget.

Azt is beszéltek, hogy a Gellérthegy oldalában boszorkányszombatokat tartottak, amelyre az ország legtávolabbi pontjáról érkeztek tivornyázó némberek. A feltételezés alapját a Tabánnak e sötét oldala adhatta; virágoztak a bordélyházak, ahová közismert emberek is előszeretettel betéregtek. Krúdy is sokszor töltötte az éjszakát Poldi bácsi kishálószobájában, főleg akkor, amikor nem bírt fölmenni a pincéből.

Poldi papa, és felesége, Liza néni a legolcsóbb kocsmát vitte a Görög és a Fehér Sas utca sarkán. Helyesebben alján, mert a Mélypince részben földalatti egység volt, a tabáni labirintus egyik barlangja, de a rántott hús itt is túllógott a tányér szélén, jó zsámbéki borral öblítették le a vendégek; Márai, Bródy Sándor, Székely Mihály, tán még Casanova is. Casanova

járt Budapesten? Borzongás fut végig a társaságon, sokak számára meglepő a hír, és sok év után is elevenen ül a pletyka, miszerint a mesternek több, mint megtetszett a Batthyány téri Fehér Kereszt fogadó tulajdonosának leánya. A szöktetés azonban nem sikerült, mert a vőlegény és barátai utolérték őket, és a csábítót alaposan helybenhagyták.

Rengeteg legenda kering azokból az idők-ből. Kárpáti Aurél Jacopo meséje című novellájában írja le a történetet, amely így kezdődik: „Az 1759. év őszén egy itáliai fiatalember jött Budára, hogy köszvényét gyógyíttassa a török fürdőben.” Nos, róla feltételezték, hogy ő lehetett Casanova. S hogy milyen fürdőben? Következő állomásunk a Rác-fürdő, kárpótlásként a felújítási munkálatok egyik vezetője mesél; lehet kérdezni.

Tessék mondani, hogy merültek le a negyven fokos vízbe? A bűvár-részletek különösen izgatják a sétálókat, s olyan érdeklődéssel hallgatják, mennyi ideig, milyen anyagokból, és mennyire korhűen állították helyre a fürdőt, mintha nem másfél órája áznának az esőben. Állítólag majd méccsessel a kézben bocsátják útjára a fürdőzöt, épp úgy, mint amikor még nem volt világítás a csarnoki medenceteremben... A vendéglelőtek alig várják, hogy majdan betérjenek, de a vezető figyelmezteti őket:

A fürdő a luxusréteget kívánja kiszolgálni, annak megfelelő árral. A Gellért, a Rudas, a Lukács elérhetőbb cél, és nekünk is rengeteg néznivalónk van még! A parti vendéglők némelyike megőrizte régi fényét, mielőtt betérünk, hallgassuk meg Szerb Antalt édes szavait. „A Tabánt bárki meglátogathatta, télen, nyáron, nappal, éjszaka, mindig csodálatos volt, mindig egyetlen, az ember mindig most kezdődő szerelmek derengését görgette végig lejtős utcáin, olyan szerelmekét, amelyek reggel szoktak az ember eszébe jutni, az ágyban, amikor még sötét van... Itt valamikor utcák voltak, Uram, itt volt az ifjúság.”

Húúú... Egymásra néznek a kirándulók, és az első kockás abrosznál lepihennek, s kikérik a maguk kisfröccsét. Kinek ez, kinek az tetszett legjobban a túrán, és arról sugdosnak, hogy az unokák – majdani Bence bácsi és Barbi néni –, évtizedek múlva majd nosztalgiával gondolnak vissza a saját régi szép időkre. Amikor még működött a hetedik kerületi bulinegyed, s az átdiszkozott éjszaka után zajosan végigandalogtak a Kazinczy utcán, miközben sörös dobozokat görgetett a bolond áprilisi szél. ●